

บทที่ 5

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ได้ข้อสรุปของงานวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในเรื่องปัญหาของป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม เรื่องอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสงคราม และเรื่องการประยุกต์ใช้อัตลักษณ์ของจังหวัด สำหรับการออกแบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยว ให้มีเอกลักษณ์แบบสมุทรสงครามและมีมาตรฐานเดียวกันทั้งจังหวัด โดยจะอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัด คือ ไม่มีหน่วยงานกลางที่จะดูแลรับผิดชอบงานป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัด ให้มีมาตรฐานกลางหรือมีรูปแบบที่ชัดเจนและมีเอกลักษณ์ของจังหวัด งานป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดอยู่ในสถานะแบบต่างคนต่างทำ ทั้งภาครัฐและผู้ประกอบการเอกชนจำนวนมาก หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบงานป้ายของจังหวัด จะแยกงานรับผิดชอบเป็นส่วนๆ ไม่มีการเชื่อมโยงกัน เช่น สำนักงานบำรุงทาง กรมทางหลวง จะผลิตป้ายบอกทางหรือสถานที่หลักๆ ของจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้ผลิตป้ายระบุสถานที่ท่องเที่ยวหรือป้ายให้ข้อมูลข่าวสาร ทำให้คนทั่วไปไม่ทราบว่า มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบงานป้ายท่องเที่ยวของจังหวัด ไม่ทราบถึงมาตรฐานป้าย ไม่ทราบกฎระเบียบและข้อพึงปฏิบัติ หน่วยงานเทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะผลิตป้ายในเขตท้องถิ่น ในชุมชน หน่วยงานการท่องเที่ยวในจังหวัด จะสนับสนุนการผลิตป้ายในสถานที่ท่องเที่ยวเท่านั้น ส่วนผู้ประกอบการภาคเอกชนซึ่งมีจำนวนมากที่สุด ซึ่งไม่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ ก็จะมีผลิตป้ายทุกอย่างเองตามที่ต้องการ เช่น ป้ายบอกทาง ป้ายสถานที่ท่องเที่ยว ป้ายชุมชน ป้ายร้านค้า ป้ายที่พักแรม และป้ายบอกข้อมูลข่าวสารอีกมากมายมหาศาล

ป้ายที่ปรากฏจึงสร้างปัญหาทางด้านการสื่อสาร ทำให้สับสน ความไม่ปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนน เกิดมลภาวะทางสายตา บางสถานที่ที่มีป้ายมากเกินไป ซ้ำซ้อนกัน ทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากร แรงงานและงบประมาณ ป้ายส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของกรมทางหลวง ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นหรือขออนุญาตแบบหนึ่ง แต่ทำอีกอย่างหนึ่ง ความไม่เป็นระเบียบ ไม่มีมาตรฐาน รูปแบบไม่แน่นอน อยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม บางสถานที่ไม่มีป้ายบอกทางหรือมีป้ายบอกทางมีน้อยเกินไป ขนาดของป้ายไม่เหมาะสม ไม่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ป้ายในบาง

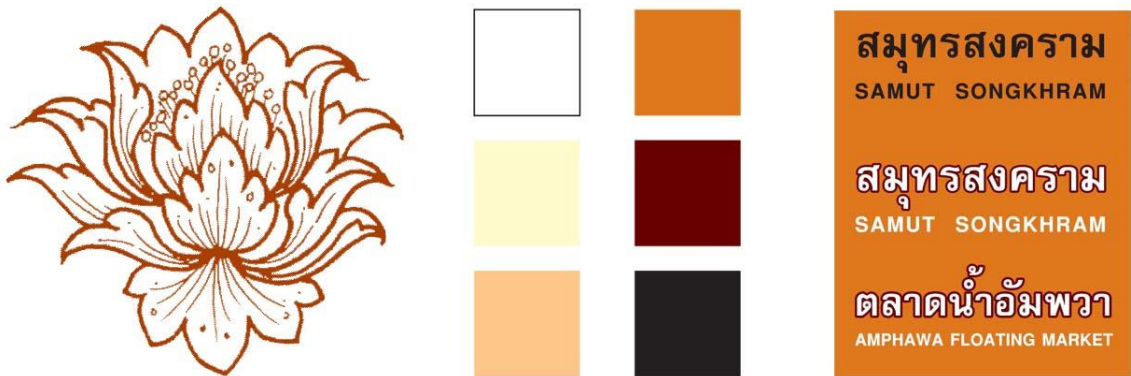
สถานที่ไม่มีเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ ป้ายอยู่ในสภาพทรุดโทรม ขนาดของตัวอักษรที่ใช้ ไม่เหมาะสม ไม่มีข้อความภาษาอังกฤษ

2. อัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่เหมาะสม ที่จะนำไปใช้ในการออกแบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัด ควรใช้เอกลักษณ์ของจังหวัดเสริมเข้าไปในป้ายสำหรับการท่องเที่ยว เช่น เอกลักษณ์ในด้านประวัติศาสตร์และบุคคลสำคัญ เอกลักษณ์ในด้านธรรมชาติ ทิวทัศน์ แหล่งท่องเที่ยว เอกลักษณ์ในด้านศาสนา ศาสนสถาน วัด โบสถ์ เอกลักษณ์ในด้านศิลป และผู้ที่สร้างชื่อเสียงให้จังหวัด เอกลักษณ์ในด้านการเกษตร พืช ผลไม้ เอกลักษณ์ในด้านอาหารท้องถิ่น หอยหลอด ปลาทุ กุ้งแม่น้ำ เอกลักษณ์ในด้านวัฒนธรรมพื้นเมือง ดนตรี นาฏศิลป์ เอกลักษณ์ในด้านประเพณีท้องถิ่น เทศกาลประจำปี เอกลักษณ์ในด้านสถาปัตยกรรม บ้านริมน้ำ เรือนไทย เอกลักษณ์ในด้านสังคม ความเป็นมิตรของชุมชน ความปลอดภัย เอกลักษณ์ในด้านอาหารท้องถิ่น อาหารไทย อาหารพื้นเมือง เอกลักษณ์ในด้านเศรษฐกิจ การค้าที่มั่นคง ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น OTOP และเอกลักษณ์ในด้านอาหารท้องถิ่น ขนมไทย ของหวาน เอกลักษณ์เหล่านี้เป็นที่รู้จักดีสำหรับนักท่องเที่ยวและเป็นสิ่งที่ชาวสมุทรสงครามภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง จะต้องใช้ให้เหมาะสมตามประเภทของป้าย ไม่ใช้มากเกินไปจนรบกวนจุดประสงค์ในการสื่อสารที่เป็นหลักใหญ่

3. รูปแบบของป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ควรจะเป็น คือ ควรมีมาตรฐานในด้านการสื่อสารที่เป็นสากล ควรใช้ข้อความภาษาไทยเป็นหลักและมีภาษาอังกฤษเสริมเข้ามาสำหรับชาวต่างชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกทำความเข้าใจ เช่น ป้ายบอกทาง ส่วนป้ายระบุสถานที่ท่องเที่ยว อาจใส่ความเป็นไทยหรือให้มีภาพลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสงคราม โดยไม่ควรเหมือนกับจังหวัดอื่น ป้ายบอกทิศทาง (Direction Sign) มีความสำคัญมากต่อการเดินทาง ควรให้ความสำคัญกับตัวอักษรที่มีขนาดได้มาตรฐาน อ่านง่าย สั้นกระชับได้ใจความ ป้ายระบุสถานที่สำหรับการท่องเที่ยว (Identifying Sign) และป้ายให้ข้อมูลข่าวสารสำหรับการท่องเที่ยว (Information Sign) มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว อาจใช้ภาพถ่าย ภาพวาด เช่น ภาพสีน้ำ สีน้ำมัน สีโปสเตอร์ สีชอล์ก กราฟิกรหรือภาพลายเส้น ภาพการ์ตูน ใช้แผนที่และสัญลักษณ์ต่างๆ ของจังหวัด เพื่อสร้างเอกลักษณ์เฉพาะ ง่ายต่อการจดจำ ใช้สีสดใสแต่ต้องไม่รบกวนองค์ประกอบหลักของป้าย รูปแบบของป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม ได้จากการใช้ผลการวิจัยในด้านปัญหาของป้ายและอัตลักษณ์ของจังหวัด โดยประยุกต์เข้ากับหลักการออกแบบ ที่มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 แนวคิดที่ใช้ในการออกแบบ คือ แสดงความเป็นไทย โดยใช้อัตลักษณ์ของ สมุทรสงคราม เช่น ประวัติศาสตร์และบุคคลสำคัญ ธรรมชาติ ทิวทัศน์ แหล่งท่องเที่ยว วัด โบสถ์ ใช้หลักการสื่อสารแบบสากล ให้ชาวต่างชาติสามารถเข้าใจได้ สอดคล้องกับทฤษฎีทุนทาง วัฒนธรรม (Cultural Capital) ของ ปิแยร์ บูร์ดิเยอ ที่ว่าทุนไม่ได้หมายถึงเฉพาะทุนที่เป็นเงินทอง เพียงอย่างเดียว แต่หมายถึง ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางปัญญาและทุนทางสังคม วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ มีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของสังคมและให้มูลค่าในทางใดทางหนึ่ง สำหรับจังหวัดสมุทรสงครามมีทุน ทางวัฒนธรรมครบทุกมิติ ส่วนหนึ่งเป็นไปตามทฤษฎีชาติพันธุ์ (Ethnicity) muj เป็นรูปแบบของการ แสดงออกซึ่งความเป็นท้องถิ่น ความสังคม การมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเดียวกัน ทำให้เกิดการ ติดต่อสื่อสาร การถ่ายทอดและการรับรู้ ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีสัญวิทยา (Semiotic) ที่เป็นระบบของ สัญลักษณ์ทางความคิดของมนุษย์และทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา เช่น ภาษา รหัส สัญลักษณ์ เครื่องหมาย เป็นความสัมพันธ์กันระหว่างรูปสัญลักษณ์ (Signifier) และความหมายสัญลักษณ์ (Signified) และมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีพหุลักษณะนิยม (Pluralism) ที่เป็นการยอมรับความ แตกต่างหลากหลายทางชีวภาพ กายภาพและวัฒนธรรม ความต่างต่างนั้นสามารถอยู่ร่วมกัน ได้ที่ปรากฏในรูปแบบของสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากร ความรู้และอำนาจ สิ่งที่ทำให้มองเห็นความ แตกต่าง คือ ความเป็นปัจเจก ซึ่งศึกษาได้จากทฤษฎีอัตลักษณ์ (Identity) เป็นแนวคิดหรือการ ปฏิบัติในท้องถิ่นที่ปรากฏในปัจเจกบุคคลและกลุ่มชุมชน เป็นจิตสำนึกส่วนตัวที่ย้ำเตือนว่า ตัวเอง เป็นใคร มีที่มาอย่างไร ต่างจากคนอื่นอย่างไร

3.2 ใช้อองค์ประกอบในการออกแบบที่แสดงอัตลักษณ์ของสมุทรสงคราม คือ ใช้ลาย ดอกจิกทะเล ใช้สีโทนเหลือง ส้มและน้ำตาล แทนสีประจำจังหวัด ใช้สัญลักษณ์ของจังหวัด เช่น กลองแทนจังหวัด ผลมะม่วงแทนอำเภออัมพวา ใช้ภาพถ่ายสถานที่ท่องเที่ยว ใช้ตัวอักษรไทยและ อังกฤษ เพื่อระบุสถานที่ท่องเที่ยวและให้ข้อมูลข่าวสาร ตามทฤษฎีการจัดองค์ประกอบทางการ ออกแบบ (Composition) ทฤษฎีสีในระบบมันเซลล์ (The Munsell Color System) ทฤษฎีตัว อักษรไทย (Thai typeface) ตามหลักการออกแบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยว สิ่งแรกที่ต้อง พิจารณา คือ การสื่อสารที่ชัดเจนในเวลาอันสั้น นั้นหมายถึง การสื่อสารด้วยตัวอักษรหรือ ข้อความที่อ่านง่ายไม่ยาวเยิ่นเย้อ ใช้สีตัดกันที่ทำให้มองเห็นอย่างชัดเจน เห็นได้ดีในทุกสภาพ อากาศ สภาพของแสง การสื่อสารด้วยตัวอักษร ได้ผลดีกว่าการใช้ภาพ เพราะต้องใช้เวลาแปล ความหมายนานกว่า แต่ถ้าเป็นป้ายระบุสถานที่ การมีภาพประกอบจะช่วยเสริมข้อความ เสริม บรรยากาศ การใช้กราฟิกหรือลวดลายประดิษฐ์สามารถเสริมรสนิยมนได้ แต่อาจทำให้ภาพลักษณ์ดู แข็งกระด้าง ดูเป็นแบบแผนมากเกินไป

ภาพที่ 5.1 ตัวอย่างขององค์ประกอบที่ใช้ในการออกแบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม

แหล่งที่มา: จากผลการวิจัย

ภาพที่ 5.2 ตัวอย่างงานออกแบบป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม

แหล่งที่มา: จากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป อาจศึกษามาตรฐานป้ายสัญลักษณ์การท่องเที่ยวของต่างประเทศ เพื่อประยุกต์ใช้กับประเทศไทยให้ได้รูปแบบที่เป็นสากล หรือศึกษาปัญหาและอัตลักษณ์ของจังหวัดในภาคอื่นๆ ที่มีจุดเด่นทางการท่องเที่ยวที่ต่างออกไป ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ปัญหาเรื่องป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัดมีมานานแล้ว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ ตอบตรงกันทุกคน เป็นเรื่องใหญ่ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ต้องปรับตัวกันทั้งหมด ตั้งแต่ระดับจังหวัดลงไปถึงผู้ประกอบการ เพื่อสร้างมาตรฐานกลาง มีหน่วยงานดูแลรับผิดชอบเป็นหลัก มีรูปแบบที่เหมาะสมกับทุกวัตถุประสงค์ ทุกสถานที่ ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการผลิตป้ายหรือเป็นผู้ผลิตป้ายให้กับทุกภาคส่วนที่ต้องการ เพื่อลดการผลิตป้ายขึ้นมาใช้กันเอง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรสร้างความเข้าใจกับผู้ประกอบการทุกระดับ ให้เห็นถึงข้อดีของการมีระบบมาตรฐานป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัด ให้เห็นถึงผลเสียของการไม่มีมาตรฐานป้าย เช่น มลภาวะทางสายตา อุบัติเหตุจากป้ายที่อยู่ในตำแหน่งไม่เหมาะสม ความสิ้นเปลืองด้านต่างๆ ที่ต้องลงทุน

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ควรสร้างระบบมาตรฐานป้ายสัญลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของจังหวัด ให้มีมาตรฐานตามแบบสากล แต่ให้มีความเป็นไทยและมีภาพลักษณ์เฉพาะของจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้สัญลักษณ์ที่แสดงอัตลักษณ์ของจังหวัดในป้ายบอกทาง ใช้สัญลักษณ์ที่แสดงอัตลักษณ์ของแต่ละอำเภอหรือชุมชนในป้ายระบุสถานที่และป้ายให้ข้อมูลข่าวสาร อาจสร้างเอกลักษณ์เฉพาะจากการใช้องค์ประกอบต่างๆ ในการออกแบบ เช่น ภาพวาด ภาพลายเส้น กราฟิกและการใช้สีที่สดใส